

4. Rozdíly mezi kraji v tvorbě hrubého fixního kapitálu (THFK)

V období 1995 – 2007 dosáhla v České republice tvorba hrubého fixního kapitálu objemu 7 963,4 mld. Kč.

Na tomto objemu se hlavní měrou podílelo Hl. m. Praha, a to plnou čtvrtinou (25,1 %), dále kraje Středočeský, Jihomoravský a Moravskoslezský cca po 10 %. Podíly ostatních krajů lze nalézt v intervalu od 2,4 % (Karlovarský kraj) do 6,4 % (Ústecký kraj).

Na jednoho obyvatele ČR připadalo za roky 1995 - 2007 celkem Kč 820 958,- vytvořeného hrubého fixního kapitálu. Od tohoto celostátního průměru se jednotlivé kraje liší.

V průběhu let připadá největší objem THFK na obyvatele Hl. m. Prahy, výjimku tvořil pouze rok 1995, kdy primát největšího objemu THFK na obyvatele měl Jihočeský kraj, což souviselo s výstavbou jaderné elektrárny Temelín.

Kraje s nejnižším objemem THFK se v průběhu let lišily – v roce 1995 to byl kraj Olomoucký, v roce 2001 kraj Královéhradecký a v letech 2006 a 2007 kraj Vysočina. V úhrnu za celé období 1995 – 2006 měl nejnižší objem THFK kraj Pardubický.

Kvartilové rozdělení výše THFK na obyvatele a vytvoření velikostních skupin krajů umožnilo sestavit pořadí krajů ve sledovaných letech. Z přehledu je patrná změna v pořadí některých krajů v posledních pěti letech.

Tabulka 8 : Pořadí krajů podle výše tvorby hrubého fixního kapitálu na obyvatele (seřazeno od nejnižšího podílu THFK na obyvatele k nejvyššímu)

Kvartil	Souhrn za roky 1995 - 2007		z toho 2002 - 2007	
	Kraj	THFK v tis. Kč	Kraj	THFK v tis. Kč
1.	01. Pardubický	595,3	01. Pardubický	301,5
	02. Zlínský	604,7	02. Vysočina	309,5
	03. Vysočina	611,9	03. Zlínský	321,1
	04. Liberecký	631,1	04. Královéhradecký	322,1
	05. Královéhradecký	631,6	05. Ústecký	327,9
	05. Olomoucký	646,5	06. Moravskoslezský	331,7
2.	07. Moravskoslezský	655,3	07. Olomoucký	342,7
	08. Karlovarský	666,4	08. Liberecký	344,6
	09. Ústecký	666,6	09. Karlovarský	353,1
3.	10. Jihomoravský	768,3	10. Jihočeský	386,2
	11. Středočeský	795,1	11. Jihomoravský	413,4
	12. Jihočeský	828,3	12. Středočeský	414,3
	13. Plzeňský	851,2	13. Plzeňský	428,4
4.	14. Praha	1.578,8	14. Praha	1 041,9
	ČR průměr	820,9	ČR průměr	437,8

Za celé sledované období byla každoročně nejvyšší THFK na obyvatele v hlavním městě Praze, s výjimkou v roce 1995, kdy byla hodnota THFK na obyvatele nejvyšší v Jihočeském kraji.

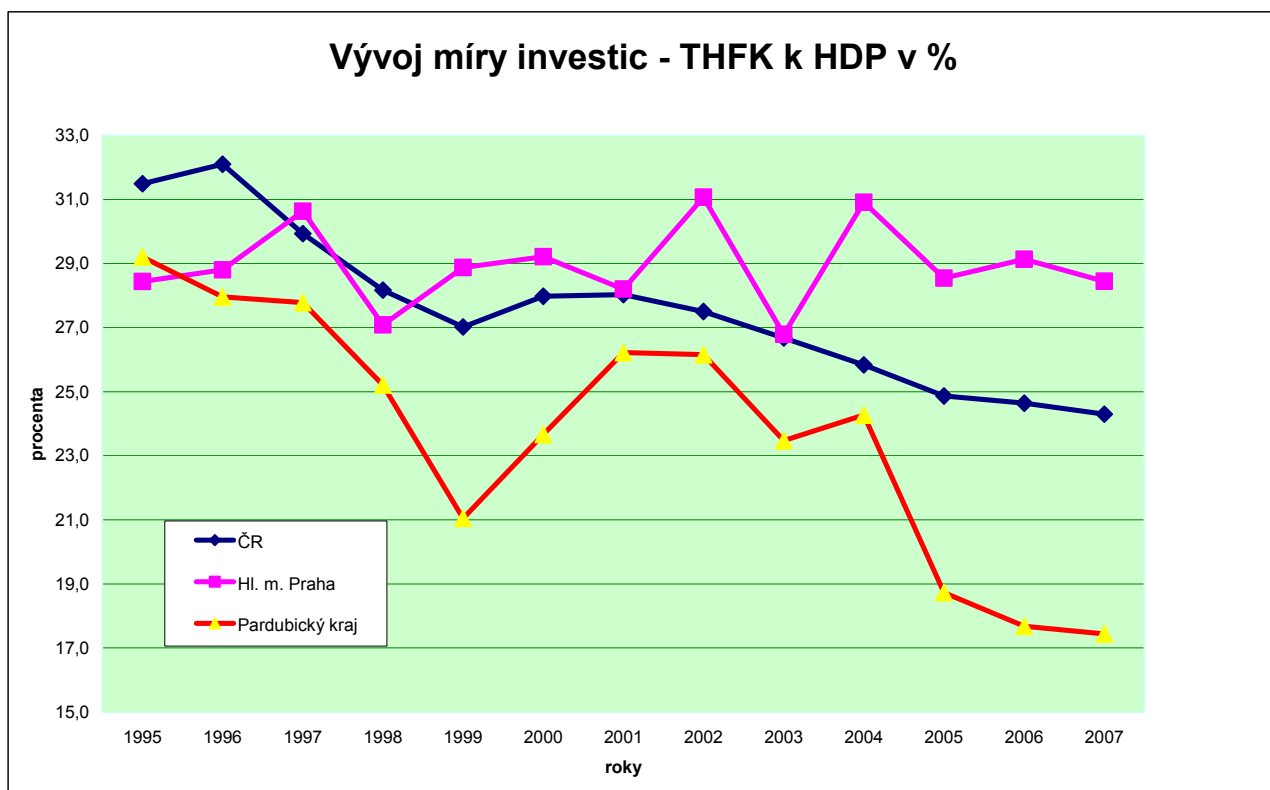
Rozdíly mezi kraji s nejvyšším (Praha) a nejnižším THFK na obyvatele (Pardubický kraj) byly v období 1995 – 2007 výrazné. Nejedná se jen o porovnání s úrovní THFK na obyvatele na území Hl. m. Prahy, která byly zhruba trojnásobná v porovnání s nejnižší hodnotou THFK na obyvatele (v Pardubickém kraji). Velké rozdíly byly rovněž mezi Pardubickým krajem a skupinou krajů, u kterých výše THFK osciluje kolem třetího kvartilu. Úroveň THFK na obyvatele byla proti hodnotě dosažené v Pardubickém kraji vyšší o cca třetinu.

Opoždování Pardubického kraje za ostatními kraji se zhoršilo v posledním šestiletém období (2002-2007). V průběhu posledních šesti let prohloubily rozdíly mezi Pardubickým krajem a Prahou a mezi kraji, u kterých hodnota THFK na obyvatele oscilovala kolem 3. kvartilu. Současně se zvýšily rozdíly i mezi Pardubickým krajem a kraji, jejichž úroveň THFK na obyvatele se pohybuje kolem mediánu (tj. 2. kvartilu).

Úroveň THFK na obyvatele v Pardubickém kraji, která byla v souhrnu za celé období nejnižší ze všech krajů, zůstala na jedné z nejnižších úrovní i v posledním roce 2007.

Porovnání změn v pořadí krajů za roky 1995 -2007 a za roky 2002 – 2007 charakterizuje diferencované zpomalení THFK na obyvatele v jednotlivých krajích. Dobře patrná je tato skutečnost například na změně pořadí Ústeckého kraje.

Pokud se týká vývoje míry investic charakterizované pomocí podílu THFK k HDP v % je možno konstatovat, že od roku 1995 v celé České republice míra investic postupně klesá. Je to dáno tím, že růst HDP je rychlejší než růst THFK. Podíl THFK na HDP se - i při vyšších objemech THFK - snižuje.

Graf 2: Vývoj míry investic ČR, Hlavní město Praha a Pardubický kraj v letech 1995 až 2007

V roce 1995 byla míra investic v ČR na úrovni cca 31 %, v letech 2001 – 2002 na úrovni 24 – 27 % a v posledních pěti letech (2002 - 2007) stagnovala na úrovni 26,7 %.

V porovnání s rokem 1995 se úroveň míry investic snížila ve většině krajů, výjimku tvoří Hl. m. Praha, kde míra investic mírně stoupla.

V posledním období (2002 – 2007) míra investic klesla rovněž ve většině krajů (v jedenácti krajích), pokles se pohyboval v intervalu od 1,7 bodu (Liberecký kraj) po 10,9 bodu (Jihočeský kraj). Výjimku tvořily tři kraje, kde se míra investic zvýšila. Jedná o Hl. m. Prahu (+1,7 bodu), Plzeňský kraj (+5,7 bodu) a Jihomoravský kraj (+1,4 bodu).

Tabulka 9: Míra investic v krajích mezi roky 1995, 2001 – 2007, v %

Území	1995	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
ČR	31,5	28,0	27,5	26,7	25,8	24,9	24,6	24,3
Hl. m. Praha	28,4	28,2	31,1	26,8	30,9	28,5	29,1	28,4
Středočeský kraj	32,7	31,0	24,6	27,2	27,5	28,6	23,4	23,3
Jihočeský kraj	56,9	33,4	25,4	30,5	26,1	28,3	21,0	21,4
Plzeňský kraj	36,0	25,4	25,9	24,6	25,4	21,0	30,5	30,3
Karlovarský kraj	31,6	33,8	28,8	31,1	26,4	26,3	25,9	25,4
Ústecký kraj	31,9	29,9	26,7	30,3	22,4	20,5	21,5	21,6
Liberecký kraj	27,5	22,3	26,1	30,5	28,6	23,2	20,0	19,9
Královéhradecký kraj	27,4	20,2	28,8	22,6	21,9	18,2	19,3	19,1
Pardubický kraj	29,2	26,2	26,2	23,5	24,3	18,7	17,7	17,4
Vysočina kraj	25,6	26,0	23,8	23,0	22,7	24,2	17,3	17,6
Jihomoravský kraj	30,8	23,6	24,3	31,9	24,5	30,3	23,8	23,2
Olomoucký kraj	25,4	37,8	27,0	24,0	25,0	21,1	29,9	29,5
Zlínský kraj	25,7	25,3	30,6	24,2	23,3	19,2	21,3	21,0
Moravskoslezský kraj	33,2	29,2	28,3	21,9	20,3	20,3	25,8	25,4

Při porovnávání úrovně HDP na obyvatele za rok 2007 s THFK na obyvatele za období 2002 – 2007 je možno konstatovat, že kraje s nejvyšším HDP na obyvatele (všechny kraje 3. velikostní skupiny a Hl.m. Praha) docílily rovněž nejvyšší úroveň THFK na obyvatele.

Tabulka 10: Porovnání tvorby HDP a THFK na obyvatele na krajské úrovni u 3. a 4. kvartilu

Tvorba HDP na obyvatele v roce 2007			THFK na obyvatele v letech 2002 - 2007		
Pořadí kraje	Kraj	HDP/obyv. v tis. Kč	Pořadí kraje	Kraj	THFK/obyv. v tis. Kč
10	Jihočeský	300,2	10	Jihočeský	386,1
11	Jihomoravský	318,9	11	Jihomoravský	413,4
12	Plzeňský	322,2	12	Středočeský	414,3
13	Středočeský	322,4	13	Plzeňský	428,4
14	Hl. m. Praha	709,1	14	Hl. m. Praha	1 041,9

Obdobně je možno konstatovat, že většina krajů s nejnižší tvorbou HDP na obyvatele měla také nejnižší nebo průměrnou THFK na obyvatele. Výjimkou je vztah HDP na obyvatele a THFK na obyvatele v kraji Karlovarském, ve kterém hodnota HDP na obyvatele rostla (v porovnání s ostatními kraji) pomalu a v roce 2007 byla nejnižší v mezikrajském porovnání ČR. Přitom THFK na obyvatele si udržovala průměrnou úroveň.

Tabulka 11: Porovnání tvorby HDP a THFK na obyvatele u krajů s nejnižší hodnotou indikátorů

Tvorba HDP na obyvatele v roce 2007			THFK na obyvatele v letech 2002 - 2007		
Pořadí kraje	Kraj	HDP/obyv. v tis. Kč	Pořadí kraje	Kraj	THFK/obyv. v tis. Kč
1.	Karlovarský	240,9	1.	Pardubický	301,5
2.	Olomoucký	257,1	2.	Vysočina	309,5
3.	Ústecký	275,8	3.	Zlínský	321,1
4.	Liberecký	279,8	4.	Královéhradecký	322,1
5.	Zlínský	283,4	5.	Ústecký	327,9

Pokud se týká zbývajících krajů, je možno konstatovat, že jak hodnota HDP na obyvatele, tak hodnota THFK na obyvatele osciluje kolem střední hodnoty. Pořadí krajů v obou ukazatelích se přitom mírně liší. Je tomu tak zřejmě proto, že rozdíly absolutních hodnot u obou ukazatelů jsou relativně malé, variační rozpětí hodnot obou ukazatelů je téměř shodné.

Tabulka 12: Porovnání tvorby HDP a THFK na obyvatele u zbývajících krajů

Tvorba HDP na obyvatele v roce 2007			THFK na obyvatele v letech 2002 - 2007		
Pořadí kraje	Kraj	HDP/obyv. v tis. Kč	Pořadí kraje	Kraj	THFK/obyv. v tis. Kč
6.	Moravskoslezský	286,6	6.	Moravskoslezský	331,7
7.	Vysočina	287,8	7.	Olomoucký	342,7
8.	Pardubický	290,7	8.	Liberecký	344,6
9.	Královéhradecký	291,5	9.	Karlovarský	353,1

Z komparace mezi tvorbou HDP a THFK je patrné, že výše THFK je jedním z faktorů tvorby HDP. Je možno mít za prokazatelné, že u nejméně sedmi krajů je bezprostřední souvislost mezi tvorbou hrubého domácího produktu a tvorbou hrubého fixního kapitálu.

Klesající míru investic a nízkou úroveň THFK (v přepočtu na obyvatele) je možno považovat za jednu z příčin opožďování některých krajů ve vývoji ekonomické výkonnosti.

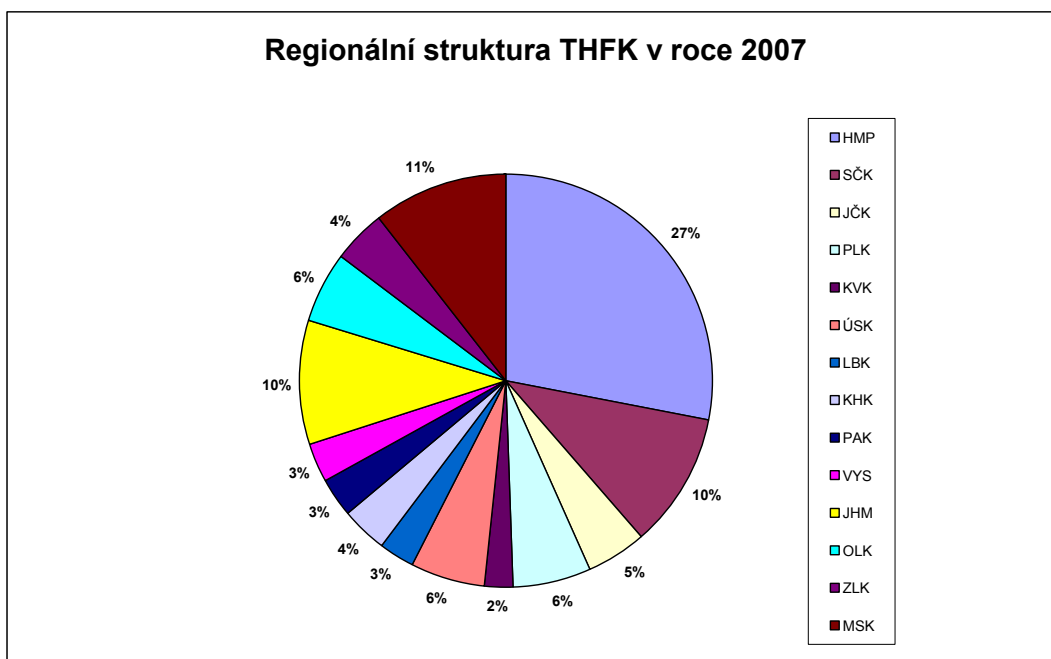
Rozdíly mezi kraji se týkají nejen objemu THFK v přepočtu na obyvatele, ale také rozdílů v celkových objemech tvorby hrubého fixního kapitálu, jenž připadají na jeden kraj.

V roce 2007 připadalo z celkového objemu THFK ve výši 857 729 mil. Kč na Hlavní město Prahu 27 %, na kraj Středočeský 10,4 %, kraj Severomoravský 10,6 % a Jihomoravský kraj 9,8 %. To znamená, že tyto čtyři kraje participovaly na celkovém objemu THFK z 58 %. Na ostatní kraje zbývalo cca 42 %.

Nejméně se v roce 2007 podílel na celkovém objemu THFK kraj Karlovarský - cca 2,2 % a rovněž kraje Liberecký (2,8 %), Pardubický (3,0 %) a kraj Vysočina (3,0 %).

Uvedené skutečnosti svědčí o značných mezi krajských rozdílech v objemu THFK, i když se jedná se o údaje THFK za jeden rok. Rozdíly v objemech THFK tak mohou být ovlivněny nejen velikostí kraje nebo rozsahem velké investice, ale také diferencovaným rozložením investic v čase.

I s přihlédnutím k těmto skutečnostem však grafické znázornění podílů na celkovém objemu THFK vede k zamyšlení nad přiměřenosti disparit mezi kraji.

Graf 3: Regionální struktura tvorby hrubého fixního kapitálu v roce 2007

Sledování celkového objemu THFK a jeho rozdělení do krajů za rok i za delší časové období a hodnocení THFK přepočteného na obyvatele poskytuje pouze souhrnný pohled na danou problematiku. Podrobnější vysvětlení vlivu THFK na ekonomickou výkonnost regionů by mohlo dát studium vnitřní struktury THFK – zejména směřování THFK do ekonomických odvětví, věcné složení THFK, například podíl investic do infrastruktury, do výrobních technologií apod. Takové studium na úrovni regionů brzdí deficity validních informací v odvětvovém a věcném průřezu.